

● DÜNYA'DA GÖÇLER

Göç: İnsanların çeşitli nedenlerden dolayı yaşadıkları yerleri geçici ya da sürekli olarak değiştirmesidir.

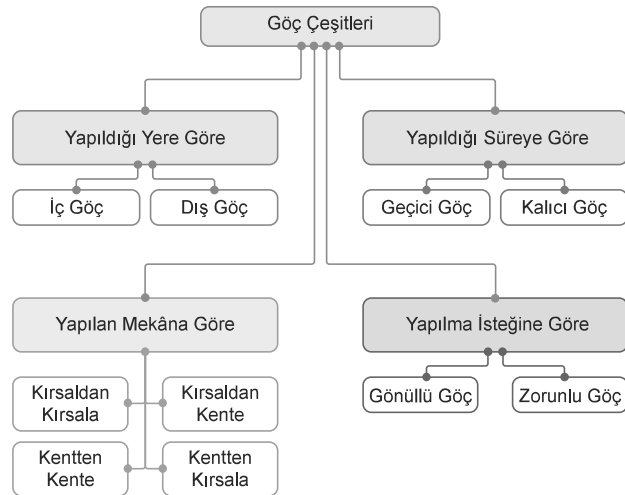
- Bu nedenler itici ya da çekici olabilir.
- Göç alan yerlerde çekici faktörler, göç veren yerlerde ise itici faktörler etkilidir.

● GÖÇLERİN NEDENLERİ

● GÖÇ ÇEŞİTLERİ

Göçler genellikle yapıldığı yere, süreye, yapılma isteğine ve yapıldığı mekâna göre dört gruba ayrılır.

- Bu sınıflandırmalar, göçlerin ortaya çıkış nedenlerini, toplumlar üzerindeki ekonomik, sosyal ve kültürel etkilerini anlamamıza yardımcı olurken; aynı zamanda göç hareketlerinin planlanması ve yönetilmesinde de önemli bir yol gösterici olur.

● Yapıldığı Yere Göre Göçler

- İç Göç:** Herhangi bir ülkenin sınırları içinde yapılan göçtür.
 - İç göçler; genellikle ekonomik ve sosyal imkânları sınırlı kırsal alanlardan, sanayi, ticaret ve turizm sektörlerinin geliştiği kentlere doğru olur.
- Dış Göç:** Bir ülkeden başka bir ülkeye yapılan göçtür.
 - Dış göçler, genellikle çalışmak veya daha iyi şartlarda yaşamak amacıyla yeterince gelişmemiş ülkelere gelişmiş ülkelere doğru yapılmaktadır.
 - **İşçi, beyin** ve mülteci göçleri dış göçlere örnek verilebilir.

● Yapıldığı Süreye Göre Göçler

- Geçici Göç:** İnsanların geçici bir süre için sürekli yaşadıkları alanı terk etmesiyle oluşan göçtür.
 - Yayla, turizm, tarım, inşaat amaçlı göçler örnektir.
- Kalıcı Göç:** İnsanların bulunduğu yeri bırakarak yerleşmek amacıyla başka bir yere yaptıkları göçtür.
 - Köyden şehre yapılan göç örnektir.

● Yapılma İsteğine Göre Göçler

- Gönüllü Göç:** Kişinin kendi isteği ile yaptığı göçtür.
- Zorunlu Göç:** Kişinin kendi isteği dışında gelişen mübadele, savaş, baskı, köle ticareti, afetler gibi nedenlerle yaptığı sığınma göçüdür.

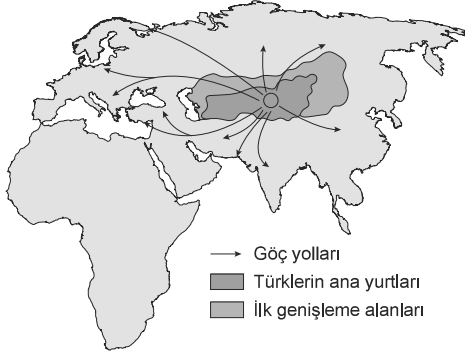
● Yapılan Mekâna Göre Göçler

- Kırsaldan Kırsala Göç:** Bir köyden daha fazla imkâna sahip başka bir köye veya beldeye yapılan göçtür.
- Kırsaldan Kente Göç:** Köy veya beldelelerden şehirlere yapılan göçtür.
 - Bu göç türü geçmişten günümüze Türkiye'de en fazla yapılan göç türü olmuştur.
 - Özellikle ekonomik nedenlerle insanlar kırsal kesimden kentlere göç etmişlerdir.
 - Bunun sonucunda kırsal kesimde nüfus azalmış kentlerde nüfus artmış ve buna bağlı olarak çeşitli çevre sorunları ortaya çıkmıştır.
- Kentten Kente Göç:** Kırsaldan kente göç edenlerin bir bölümünün bir süre sonra daha büyük şehirlere doğru yaptığı göçtür. Öğrenciler, memurlar ve yaşam standardını iyileştirmek isteyen bireyler gerçekleştirir.
- Kentten Kırsala Göç:** Şehirlerde yaşayan insanların çeşitli nedenlerle kırsal yerleşmelere doğru yaptığı göçtür. Daha sakin, ekonomik veya doğal bir yaşam arayışı ile yapılan bir göç türüdür.

● TARİHTEN GÜNÜMÜZE GÖÇLER

● Türklerin Orta Asya'dan Göçü

Tamamen olmasa da çoğunlukla göçebe yaşayan Türkler, ana yurtları olan Orta Asya'dan ayrılarak başka bölgelere doğru göç etmişlerdir.

Göç Yönleri ve Güzergahları

- Kuzeye gidenler Sibirya'ya
- Doğuya gidenler Çin'e ve Uzak Doğu ülkelerine
- Güneye gidenler Hindistan, Afganistan ve Çin'e
- Batıya gidenlerin bir kısmı Hazar Denizi'nin kuzeyinden Karadeniz'in kuzeyine ve Avrupa'ya
- Bir kısmı da Hazar Denizi'nin güneyinden İran, Irak, Suriye, Mısır ve Anadolu'ya

Türklerin Orta Asya'dan Göç Etmelerinin Sebepleri

1. Orta Asya'daki iklim değişikliklerine bağlı olarak meydana gelen kuraklık, hayvanlara otlatma ihtiyacı, nüfus artışı sonucunda geçim kaynaklarının artan nüfusu besleyememesi
2. Yeni yerler fethetme arzusu
3. Türk boyları arasındaki mücadeleler
4. Bölgedeki siyasal nedenler
5. Esir düşmektense bağımsız yaşama isteği (Çin baskısı)

● Kavimler Göçü

- MS 350-800 yılları arasında Asya Kıtası'ndan Avrupa Kıtası'na yapılan göçlerdir.
- Hunların göç hareketi Avrupa'daki birçok kavmin yer değiştirmesine neden olmuş ve büyük bir göç dalgası başlatmıştır.

● Yeni Dünya'ya Göçler

- 15. yüzyılda Avrupalıların yeni keşfettiği Amerika ve Okyanusya Kıtası'na yapılan göçlerdir.

- İngiltere ve Fransa, Kuzey Amerika'ya; İspanya ve Portekiz Güney Amerika'ya ağırlıklı olarak yerleşerek sömürge kurmuşlardır.
- Afrika'dan Amerika'ya 1525-1866 yılları arasında 12 milyon Afrikalı taşınmıştır.
- Sanayi Devrimi sonucunda Amerika'ya seyahatler hızlanmış ve tüm bunlar sonrasında toplamda 65 milyon insan yer değiştirmiştir.

● GÜNÜMÜZDE YAPILAN GÖÇLER

1. Mübadele Göçleri: Devletlerin karşılıklı anlaşması sonucunda nüfusun yer değiştirmesidir.

► **Zorunlu** bir göçtür.

► 1923 yılında Türkiye-Yunanistan arasında yapılmıştır. Türkiye'deki Rumlar, Yunanistan'a; Yunanistan'da bulunan Türkler, Türkiye'ye zorunlu olarak göç etmiştir.

► 1947 yılında Hindistan'ın ikiye bölünmesiyle milyonlarca müslüman Pakistan'a Hindular ve Sihler ise Hindistan'a zorunlu olarak göç etmiştir.

2. İşçi Göçleri: Sanayi Devrimi ve tarımda makineleşme ile kırsal kesimde işsizlik artmış ve insanlar kırdan kente göç etmişlerdir.

2. Dünya Savaşı sonrasında Avrupa ülkelerinde işçi ihtiyacı doğmuştur. Bu ihtiyacın giderilmesi için Avrupa'ya Kuzey Afrika ülkeleri ve Türkiye'den işçi göçleri gerçekleştirilmiştir.

3. Sosyal Olaylar ve Savaş Nedeniyle Göç: Ülke içinde yaşanan savaşlar, çatışmalar, sosyal olaylar insanların göç etmelerine neden olabilir.

4. Mülteci Göçleri: İnsanların ülkelerinde ırk, din, siyasi düşüncelerinden dolayı baskı görmeleri sonucunda ülkelerini zorunlu olarak terk etmeleridir. Bu göçü yapanlara mülteci denir. Ülkemize Afganistan ve Suriye'den gelen göçler mülteci göçlerine örnektir.

5. Doğal Afetler Sonucunda Göçler: Yaşanan doğal afetler sonucunda insanlar daha güvenli yerlere göç etmektedirler.

► İrlanda'da 1841-1851 yılları arasında patates üretimi düşmüş ve kıtlık yaşanmıştır. 1 milyon İrlandalı Amerika'ya göç etmiştir.

6. Beyin Göçü: Nitelikli, yetenekli insanların az gelişmiş ülkelerde ekonomik imkânların yetersiz olması, araştırmaya ayrılan kaynağın az olması, değer görmemeleri sonucunda gelişmiş ülkelere göç etmeleridir.

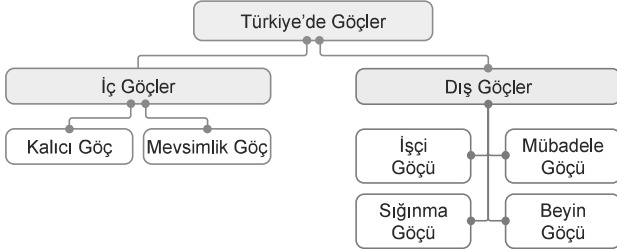
Beyin Göçü Alan Ülkeler: ABD, Kanada, Fransa, İngiltere, Norveç vb.

Beyin Göçü Veren Ülkeler: Hindistan, Pakistan, İran, Afrika ülkeleri vb.

● TÜRKİYE'DE GÖÇLER

İnsanlar daha iyi yaşam olanakları aramak amacıyla yaşadığı yeri geçici veya sürekli olarak değiştirmektedir.

● Türkiye'de İç Göçler

1. Türkiye'de Daimî (Kalıcı) İç Göçler

- ▶ İnsanların göç ettikleri yeni yerlere yerleşmek amacıyla yaptıkları göçlerdir.

2. Türkiye'de Mevsimlik (Geçici) İç Göçler

- ▶ Mevsimlik göç, insanların yılın belirli dönemlerinde başka bir yere taşınmasıdır.
- ▶ Bu göç türü genellikle tarım, hayvancılık ve turizm gibi sektörlerdeki iş imkanlarından yararlanmak amacıyla yapılır.
- ▶ Göç edenler iş imkanları bitince tekrar yerleşim yerlerine dönerler.

! Dikkat

Türkiye'de mevsimlik göçün temel nedeni ekonomiktir.

● Mevsimlik Göçün Yapılış Nedenleri

Tarım

- ▶ Çukurova'ya pamuk toplamak için yapılır.
- ▶ Niğde, Afyon ve Nevşehir'e patates sökmek için yapılır.
- ▶ Karadeniz'e çay ve fındık toplamak için yapılır.

Yaylacılık

- ▶ Karadeniz'de hayvancılık amaçlı, son dönemlerde turizm amaçlı yapılır.
- ▶ Akdeniz'de serinlemek amaçlı yapılır.

Turizm

- ▶ Ege ve Akdeniz'e yaz mevsiminde yapılır.

● TÜRKİYE'DE DIŞ GÖÇLER

- ▶ Dış göçlerin büyük bir kısmı ekonomik nedenlidir.
- ▶ Bir kısmı ise savaş, baskı ve devletler arası anlaşmalar gibi nedenlere dayanmaktadır.
- ▶ Dış göçlerin bir kısmı dışarıdan ülkemize, bir kısmı da ülkemizden başka ülkelere gerçekleşmektedir.

● TÜRKİYE'DE İŞÇİ GÖÇLERİ

Türkiye'de işçi kökenli dış göçlerin tamamına yakını Türkiye'den yurt dışına olmuştur.

- ▶ 1960-1985 yılları arasında yaklaşık 1,2 milyondan fazla vatandaşımız işçi olarak Avrupa ülkelerine göç etmiştir.
- ▶ 1980'den sonra Arap ve Kuzey Afrika ülkelerine
- ▶ 1992 sonrası ise Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla bağımsızlığını kazanan Türk Cumhuriyetlerine ve Rusya'ya yönelmiştir.

● TÜRKİYE'DE MÜBADELE GÖÇLERİ

- ▶ Tarihsel süreç içinde Türkiye'nin yaşadığı önemli dış göçlerden biri de mübadele göçleridir.
- ▶ 30 Ocak 1923'te Türkiye ile Yunanistan arasında Nüfus Mübadelesi (karşılıklı değişim) Antlaşması imzalanmıştır. Türkiye'deki Rumlar, Yunanistan'a; Yunanistan'da bulunan Türkler, Türkiye'ye zorunlu olarak göç etmiştir.

● TÜRKİYE'DE SIGINMA GÖÇLERİ

- ▶ 1923-1960 arasında Bulgaristan'dan 374, Yugoslavya'dan 269 bin, Romanya'dan 121 bin Türk Türkiye'ye gelmiştir.
- ▶ 1989'da Bulgaristan'dan 400 bin Türk Türkiye'ye gelmiştir.
- ▶ Geçici koruma kapsamında 3.751.889 Suriyeli vatandaş Türkiye'ye göç etmiştir.
- ▶ Afganistan'dan gelen toplamda 300 bin sığınmacı Türkiye'de yaşamaktadır.

● TÜRKİYE'DE BEYİN GÖÇÜ

- ▶ Türkiye'den çok sayıda eğitilmiş insan, daha iyi bilimsel araştırma, gelir ve yaşam şartları sunan ülkelere göç etmektedir. Bu süreç özellikle mühendisler, doktorlar, akademisyenler ve yazılımcılar arasında yaygındır.
- ▶ Aynı zamanda yaklaşık 50 bin gencimiz yurt dışında eğitim görmek amacıyla ABD ve Avrupa ülkelerini tercih etmektedir. Bu öğrencilerin önemli bir kısmı eğitimleri sonrası geri dönmeyerek gittikleri ülkelere kalmaktadır.
- ▶ Türkiye, tarihinin belli dönemlerinde az da olsa beyin göçü almıştır. II. Dünya Savaşı sırasında Hitler zulmünden kaçan birçok Yahudi akademisyen Türkiye'ye sığınmış ve Türkiye'deki eğitim sisteminin gelişimine büyük katkı sağlamıştır.
- ▶ Beyin göçünün başlıca nedenleri arasında düşük maaşlar, akademik ilerleme fırsatlarının sınırlı olması, siyasi ve sosyal belirsizlikler sayılabilir.

● TÜRKİYE'DE DOĞAL OLAYLARIN NEDEN OLDUĞU GÖÇLER

- ▶ 1992 Erzincan, 1999 Gölçük, 2011 Van ve 2023 Kahramanmaraş depremleri büyük yıkımlara neden olmuş, birçok insan başka bölgelere taşınarak yeni yaşam alanları oluşturmıştır.
- ▶ Çaykara'da yaşanan heyelan sonucunda Van Özalp'a göçler yaşanmıştır. Heyelan nedeniyle köyler boşaltılmış, halk güvenli bölgelere taşınmak zorunda kalmıştır.

● TÜRKİYE'DE GÖÇLERİN ETKİLERİ

- ▶ Göç, toplumların hem sosyal hem de ekonomik yapısında değişiklikler meydana getiren bir nüfus hareketidir. Bu yer değiştirme hareketi, bazı yerlerde nüfusun azalmasına, bazı yerlerde de nüfusun artmasına neden olmaktadır.

! Dikkat

- ▶ Türkiye'de göçlerin çoğu kırdan kente yapılır. Kırdan kente yapılan bu göçlerin en önemli nedeni sanayileşme, yani ekonomik nedenlidir. 1960 sonrasında bu göç hareketi başlamıştır.
- ▶ Şehir nüfusunun artması sonucunda son yıllarda şehirden şehre ve şehirden kıra göçle başlanmıştır.
- ▶ Göç önce yakın şehre, sonra daha büyük şehre giderek gerçekleştiğinde buna aşamalı göç denir.
- ▶ Son yıllarda İstanbul ve Ankara gibi şehirlerden başka şehirlere göçler giderek artmaktadır.

● Göç Alan Yerlerde Yaşanan Olumsuzluklar

- ▶ Çarpık kentleşme ve gecekondu sorunları
- ▶ Kentlerde oluşan altyapı sorunları
- ▶ Trafik yoğunluğu ve park yeri sorunları

- ▶ Fabrikaların yerleşim alanlarının içinde kalması
- ▶ Hava kirliliği oluşması
- ▶ Su havzalarının yerleşime açılması
- ▶ Kültürel çatışmaların yaşanması
- ▶ Doğal yaşam alanlarının ortadan kaldırılması

- ▶ Çevre sorunlarının oluşması
- ▶ Tarım alanlarının sanayi ve yerleşmeye açılması
- ▶ İşçi ücretlerinin ve alım gücünün düşmesi
- ▶ Ekonomik ve sosyal farklılıkların belirginleşmesi
- ▶ Güvenlik sorunlarının ve polise olayların yaşanması
- ▶ Eğitim ve sağlık hizmetlerinin aksaması
- ▶ Konut ve kira sorunlarının yaşanması
- ▶ Belediye hizmetlerinin aksaması

● Göç Veren Yerlerde Yaşanan Olumsuzluklar

- ▶ Bazı kırsal yerleşmelerin tamamen boşalması
- ▶ Daha önce yapılan kamu yatırımlarının âtıl duruma düşmesi

İşleyecek kimse kalmadığı için tarım arazilerinin boş kalması

- ▶ Tarımsal üretimin azalması
- ▶ Uzun süre işlenmeyen tarım alanlarının özelliğini kaybetmesi
- ▶ Üretici insan gücü kaybı nedeniyle kırsal alandaki kalkınmanın durması
- ▶ Üretici genç nüfusun göç etmesi, kırsal alanların tüketici mekânlar hâline gelmesi

● Göç Alan Yerlerde Yaşanan Olumlu Gelişmeler

- ▶ Tüketim arttığı için üretim de artar ve ekonomi canlanır.
- ▶ İnşaat, otomotiv, tekstil ve gıda gibi birçok sanayi kolu hızla büyümeye başlar.
- ▶ İş imkânları ve iş çeşitliliği artar.
- ▶ İşçi ücretleri düşük olduğu için üretim maliyetleri azalır.
- ▶ Belediye, sağlık, eğitim ve ulaşım gibi hizmet sektörleri gelişir.
- ▶ Kültürel zenginlik artar.
- ▶ Farklı kültürlerin bir arada yaşama zorunluluğu hoşgörülü ve anlayışlı olma sürecini hızlandırır.
- ▶ Kadınlar sosyal hayata ve iş hayatına daha fazla katılır.